

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Testul 3

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Teza de demonstrat:
 - a. poate să se modifice pe parcursul demonstrației
 - b. poate fi cel puțin o propoziție probabilă
 - c. poate fi o propoziție neclar formulată
 - d. poate să țină loc de fundament al propriei demonstrații
2. Raționamentul *Dacă toți oamenii sunt ființe inteligente, atunci unele ființe inteligente sunt oameni* este un exemplu concret de raționament:
 - a. inductiv mediat
 - b. inductiv imediat
 - c. deductiv mediat
 - d. deductiv imediat
3. Un raport logic de identitate se stabilește între termenii:
 - a. fotbalist - sportiv
 - b. inginer - bărbat
 - c. soldat - ostaș
 - d. vertebrat - tigru
4. Subiectul logic al propoziției *Unele animale de companie nu sunt prietenoase cu străinii* este:
 - a. unele animale de companie
 - b. unele animale
 - c. animale de companie
 - d. animale
5. Una din regulile de corectitudine ale operației de clasificare precizează că, pe aceeași treaptă, între clasele obținute trebuie să existe numai raporturi de:
 - a. ordonare
 - b. identitate
 - c. concordanță
 - d. opoziție
6. Din punct de vedere intensional, termenul *tort de ciocolată* este:
 - a. absolut, concret, compus, pozitiv
 - b. relativ, abstract, compus, pozitiv
 - c. abstract, simplu, absolut, negativ
 - d. concret, pozitiv, relativ, negativ
7. Inducția incompletă este:
 - a. o particularizare, pornind de la toate obiectele unei clase
 - b. o particularizare, pornind de la o parte din obiectele unei clase
 - c. o generalizare, pornind de la toate obiectele unei clase
 - d. o generalizare, pornind de la o parte din obiectele unei clase

8. Inducția completă este o argumentare care presupune:
- simplică repetare a unor constatări și absența unui contra-exemplu
 - o concluzie cu caracter cert
 - o clasă cu un număr infinit de obiecte
 - o concluzie probabilă
9. Extensiunea termenului *elev conștiincios* este formată din:
- însușirea unor elevi de a învăța sistematic
 - totalitatea elevilor conștiincioși
 - carte de elevi cu note mari
 - participări și premii la olimpiade
10. Propoziția *Unele situații de viață sunt greu de acceptat* este:
- universală afirmativă
 - universală negativă
 - particulară afirmativă
 - particulară negativă

20 de puncte

B. Fie termenii A, B, C, D și E, astfel încât termenul A se află în raport de încrucișare cu termenul B, termenul C este subordonat față de intersecția lui A cu B, iar termenul D este specie a termenului B, fiind în raport de opoziție cu A. Termenul E este subordonat lui A, fiind în raport de încrucișare cu B, dar în raport de opoziție cu C.

- Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**
- Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii A, B, C, D, E, care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
 - Toți A sunt C.
 - Toți D sunt B.
 - Unii C sunt D.
 - Unii A sunt B.
 - Unii B sunt C.
 - Niciun A nu este D.
 - Niciun B nu este E.
 - Unii C sunt E.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

- Toate abaterile disciplinare sunt fapte condamnabile.*
- Unii poeți sunt persoane cu temperament melancolic.*
- Niciun elev premiant nu este sancționat disciplinar.*
- Unele proiecte de lege nu sunt transpuse în acte normative.*

- A.** Precizați formulele logice corespunzătoare propozițiilor 3 și 4. **2 puncte**
- B.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contrara propoziției 1, supraalternă propoziției 2, subalternă propoziției 3 și contradictoria propoziției 4. **8 puncte**
- C.** Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 2 și 3, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**
- D.** Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, obversa conversei propoziției 1. **4 puncte**
- E.** Doi elevi, X și Y, opinează astfel:
X: *Dacă unele petreceri nu sunt reușite, atunci unele petreceri sunt nereușite.*
Y: *Dacă unii tineri nu sunt pasionați de literatură, atunci unii dintre cei pasionați de literatură nu sunt tineri.*

Pornind de la această situație:

- a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului Y. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Fie următoarele două moduri silogistice: eae-1, aii-3.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid, cu premise adevărate, prin care să justificați propoziția *“Unele inferențe valide sunt raționamente deductive mediate”*. **6 puncte**

C. Fie următorul silogism: *Dacă unele știri false sunt acțiuni de dezinformare, atunci unele știri false sunt manipulări ale opiniei publice, având în vedere că toate acțiunile de dezinformare sunt manipulări ale opiniei publice.*

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

- 1. Termenul major nu este distribuit în premisa majoră.
- 2. Termenul mediu al silogismului este reprezentat de termenul „acțiuni de dezinformare”.
- 3. Premisa minoră a silogismului este o propoziție particulară afirmativă.
- 4. Subiectul logic al concluziei este distribuit în premisa minoră. **4 puncte**

D. Fie următoarea definiție:

Delta este o formă de relief.

a. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**

b. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul a. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „deltă”. **4 puncte**